

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2023. gada 9. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Spriedumu, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, atzišana to izpildei citā dalībvalstī – Pamatlēmums 2008/909/TI – 3. panta 4. punkts un 8. pants – Izpildes atteikums – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrā daļa – Pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu neatkarīgā, objektīvā un tiesību aktos noteiktā tiesā – Sistēmiskas vai vispārējas nepilnības sprieduma dalībvalstī – Divos posmos veicams izvērtējums – Nosacītas notiesāšanas, kas saistīta ar dalībvalstī piespriestu brīvības atņemšanas sodu, atcelšana – Šī soda izpilde, kas jāveic citai dalībvalstij

Lietā C-819/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Aachen* (Āhenes apgabaltiesa, Vācija) iesniegusi ar 2021. gada 6. decembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 22. decembrī, tiesvedībā

Staatsanwaltschaft Aachen,

piedaloties

M. D.,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), S. Rodins [*S. Rodin*] un L. S. Rosi [*L. S. Rossi*],

ģenerālvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *C. S. Schillemans*, pārstāves,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *S. Grünheid* un *K. Herrmann*, pārstāves,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 4. maija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 3. panta 4. punktu un 8. pantu Padomes Pamatlēmumā 2008/909/TI (2008. gada 27. novembris) par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā (OV 2008, L 327, 27. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2008/909”), aplūkojot šīs tiesību normas kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta otro daļu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā saistībā ar pieteikumu par Polijas tiesas M. D. piespriesta sešu mēnešu cietumsoda atzīšanu un izpildi Vācijā.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Pamatlēmuma 2008/909 5. un 13. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(5) Procesuālās tiesības kriminālprocesā ir būtisks elements, lai tiesu iestāžu sadarbībā nodrošinātu dalībvalstu savstarpēju uzticēšanos. Dalībvalstu attiecības, kas balstās uz īpašas savstarpējas uzticēšanās pārējo dalībvalstu tiesību sistēmām, ļauj izpildes valstij atzīt sprieduma valsts iestāžu pieņemtus nolēmumus. Tādēļ būtu jāvērs plašumā Eiropas Padomes instrumentos paredzētā sadarbība, izpildot spriedumus krimināllietās, jo īpaši gadījumos, ja attiecībā uz Savienības pilsoņiem ir pieņemts spriedums krimināllietā un tiem ir piespriests brīvības atņemšanas sods vai kāds ar brīvības atņemšanu saistīts pasākums. Neatkarīgi no vajadzības sniegt notiesātajai personai pietiekamas garantijas viņas dalībai tiesvedībā vairs nevajadzētu būt noteicošajai, visos gadījumos piemērojot prasību, ka ir vajadzīga attiecīgās personas piekrišana spriedumu pārsūtīt uz citu dalībvalsti, lai to tur atzītu un izpildītu pieņemto sodu.

[..]

(13) Šajā pamatlēmumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Līguma par Eiropas Savienību 6. pantā un atspoguļoti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, jo īpaši tās VI nodaļā. Nekas šajā pamatlēmumā nebūtu jāinterpretē kā aizliegums atteikt lēmuma izpildi, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, ir iemesls domāt, ka sods ir piespriests, lai personu sodītu tās dzimuma, rases, reliģijas, etniskās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas, politisko uzskatu vai seksuālās orientācijas dēļ, vai ka šīs personas stāvokli varētu pasliktināt jebkura minētā iemesla dēļ.”

4 Atbilstoši šī pamatlēmuma 3. pantam “Mērķis un darbības joma”:

“1. Šā pamatlēmuma mērķis ir izstrādāt noteikumus, saskaņā ar kuriem dalībvalstij jāatzīst spriedums un jāizpilda sods, lai sekmētu notiesātās personas sociālo rehabilitāciju.

2. Šo pamatlēmumu piemēro, ja notiesātā persona atrodas sprieduma valstī vai izpildes valstī.

[..]

4. Šis pamatlēmums negroza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kas noteikti Līguma 6. pantā.”

5 Minētā pamatlēmuma 4. pants “Kritēriji sprieduma un apliecinošā dokumenta pārsūtīšanai uz citu dalībvalsti” noteic:

“1. Ar noteikumu, ka notiesātā persona atrodas sprieduma valstī vai izpildes valstī, un ar noteikumu, ka šī persona ir devusi savu piekrišanu, kā noteikts saskaņā ar 6. pantu, spriedumu līdz ar apliecinājo dokumentu, kura veidlapas paraugs dots I pielikumā, var nosūtīt uz vienu no šīm dalībvalstīm:

a) uz notiesātās personas valstspiederības dalībvalsti, kurā šī persona dzīvo; vai

b) uz valstspiederības dalībvalsti, kas nav valsts, kurā šī persona dzīvo, uz kuru notiesāto personu paredzēts izraidīt pēc soda izciešanas, pamatojoties uz izraidīšanas vai izsūtīšanas rīkojumu, kas iekļauts spriedumā vai tiesas vai administratīvā nolēmumā vai jebkurā citā pasākumā, kas izriet no minētā sprieduma; vai

c) uz jebkuru dalībvalsti, kura nav minēta a) vai b) apakšpunktā, kuras kompetentā iestāde ir piekritusi, ka šai valstij pārsūta spriedumu un apliecinājo dokumentu.

[..]”

6 Šī paša pamatlēmuma 8. pants “Sprieduma atzīšana un soda izpilde” paredz:

“1. Saskaņā ar 4. pantu pārsūtīto spriedumu un pēc tam, kad veikta procedūra atbilstīgi 5. pantam, izpildes valsts kompetentā iestāde atzīst un tūlīt veic visus soda izpildei vajadzīgos pasākumus, izņemot gadījumus, kad tā nolemj izmantot kādu no 9. pantā paredzētajiem sprieduma neatzīšanas un neizpildīšanas pamatiem.

[..]”

7 Pamatlēmuma 2008/909 9. pants “Neatzīšanas un neizpildīšanas pamats” noteic:

“1. Izpildes valsts kompetentā iestāde var atteikties atzīt spriedumu un izpildīt sodu, ja:

[..]

- i) saskaņā ar 4. pantā paredzēto apliecinājošu dokumentu persona personiski nepiedalījās tās lietas izskatīšanā, kurā pieņemts spriedums, izņemot gadījumus, kad apliecinātajā dokumentā norādīts, ka saskaņā ar sprieduma dalībvalsts tiesību aktos paredzētajām procesuālajām prasībām attiecīgā persona:
- i) vai nu savlaicīgi:
 - saņēma pavēsti un tādējādi tika informēta par tās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu, kurā pieņemts spriedums, vai ar citiem līdzekļiem saņēma oficiālu informāciju par minētās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu tādā veidā, ka ir nepārprotami konstatēts, ka attiecīgā persona zināja par paredzēto lietas izskatīšanu,
 - un
 - tika informēta par to, ka spriedums var tikt pieņemts aizmuguriski;
 - vai arī
 - ii) zinādama par paredzēto lietas izskatīšanu, bija pilnvarojusi attiecīgās personas vai valsts ieceltu pārstāvi aizstāvēt viņu lietas izskatīšanā, un minētais pārstāvis patiešām aizstāvēja attiecīgo personu minētajā lietas izskatīšanā;
 - vai arī
 - iii) ir saņēmusi spriedumu un, būdama skaidri informēta par tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, kurā personai ir tiesības piedalīties un kura dod iespēju lietu, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un kuras rezultātā sākotnējais spriedums varētu tikt atcelts:
 - ir skaidri paziņojusi, ka neapstrīd spriedumu
 - vai
 - attiecīgajā termiņā nav lūgusi lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību.

[..]”

- 8 Šī pamatlēmuma 17. pants “Tiesību akti, ar ko reglamentē soda izpildi” ir formulēts šādi:

“1. Soda izpildi reglamentē ar izpildes valsts tiesību aktiem. Tikai izpildes valsts iestādes saskaņā ar 2. un 3. punktu ir kompetentas pieņemt lēmumus par izpildes procedūrām un noteikt visus pasākumus, kas uz tām attiecas, tostarp pirmstermiņa vai nosacītas atbrīvošanas pamatus.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 9 M. D. ir Polijas valstspiederīgais, kurš pastāvīgi dzīvo Vācijā un ar *Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże* (Ščecinas Labā krasta rajona tiesa, Polija) 2018. gada 7. augusta spriedumu Polijā ticis notiesāts ar nosacītu sešu mēnešu cietumsodu. Minētā persona nepiedalījās tiesas sēdē, lai gan saskaņā ar Polijas tiesu sniegto informāciju tai tika nosūtīta tiesas pavēste uz adresi Polijā, ko šī persona bija norādījusi pirmstiesas izmeklēšanā.

- 10 Ar 2019. gada 16. jūlija rīkojumu šī pati tiesa atcēla sākotnējo noteikto nosacīto notiesāšanu un uzdeva M. D. piespriestā cietumsoda izpildi. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem skaidri neizriet šīs atcelšanas iemesli un, konkrēti, tas, vai tā ir notikusi saistībā ar jaunu notiesāšanu krimināllietā.
- 11 2020. gada 13. augustā *Sąd Okręgowy w Szczecinie* (Ščecinas apgabaltiesa, Polija) izdeva Eiropas apcietināšanas orderi, uz kuru pamatojoties M. D. Vācijā tika aizturēts. Ar 2020. gada 17. decembra lēmumu *Staatsanwaltschaft Köln* (Ķelnes prokuratūra, Vācija) atteicās izpildīt šo orderi, pamatojoties uz 4. panta 6. punktu Padomes Pamatlēmumā 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584”), motivējot ar to, ka attiecīgā persona jau vairākus gadus pastāvīgi dzīvo Vācijā un ir iebildusi pret savu nodošanu Polijas iestādēm.
- 12 2021. gada 26. janvārī *Sąd Okręgowy w Szczecinie* (Ščecinas apgabaltiesa) iesniedza *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (Berlīnes Ģenerālprokuratūra, Vācija) 2018. gada 7. augusta sprieduma apstiprinātu kopiju, kam pievienots Pamatlēmuma 2008/909 4. pantā paredzētais apliecinātais dokuments, lai Vācijā tiktu izpildīts M. D. piespriestais cietumsods. Lietas materiāli tika nosūtīti *Staatsanwaltschaft Aachen* (Āhenes prokuratūra, Vācija), kas ir teritoriāli kompetentā iestāde.
- 13 Ar 2021. gada 2. novembra lēmumu Āhenes prokuratūra, uzklusējusi M. D., kurš norādīja, ka nav saņēmis pavēsti par tiesas sēdi, kas notikusi Polijā, un apgalvoja, ka attiecībā uz viņu izvirzītie iebildumi ir nepamatoti, lūdza iesniedzējtiesas *Landgericht Aachen* (Āhenes apgabaltiesa, Vācija) Sodu izpildes palātu apmierināt pieteikumu par *Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże* (Ščecinas Labā krasta rajona tiesa) 2018. gada 7. augusta sprieduma un 2019. gada 16. jūlija rīkojuma atzīšanu un izpildi un piespriest M. D. sešu mēnešu cietumsodu. Āhenes prokuratūra uzskata, ka ir īstenojušies visi Polijā pasludinātā sprieduma izpildei nepieciešamie nosacījumi. Konkrēti, šī prokuratūra uzskata, ka notiesāšanas pamatā esošie nodarījumi, kas veikti no 2009. gada marta līdz jūnijam, ir sodāmi atbilstoši Vācijas krimināltiesībām kā piesavināšanās un [dokumentu] viltošana.
- 14 Iesniedzējtiesa jautā, vai tā var atteikties atzīt par izpildāmu Vācijā M. D. Polijā piespriesto cietumsodu tādēļ, ka šī dalībvalsts esot pārkāpusi Hartas 47. panta otro daļu un LES 2. pantu. Šī tiesa uzsver, ka tās rīcībā esošie elementi norāda uz sistēmiskām vai vispārīgām Polijas tiesu sistēmas nepilnībām laikā, kad taisīts *Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże* (Ščecinas Labā krasta rajona tiesa) spriedums un pieņemts rīkojums, kuru izpilde tiek lūgta, proti, 2018. gada 7. augustā un 2019. gada 16. jūlijā. Šajā ziņā tā tostarp atsauca uz Eiropas Komisijas 2017. gada 20. decembra pamatotu priekšlikumu saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu par tiesiskumu Polijā (COM(2017) 835 final), kā arī nesenu Tiesas judikatūru šajā ziņā.
- 15 Šajā kontekstā *Landgericht Aachen* (Āhenes apgabaltiesa) jautā, vai M. D. Polijā piespriestā cietumsoda atzīšanai un izpildei Vācijā tai pašai ir jānosaka, vai 2018. gada 7. augustā un 2019. gada 16. jūlijā šīs dalībvalsts tiesu sistēmā bija nepilnības un vai ir tikušas pārkāptas attiecīgās personas pamattiesības uz taisnīgu tiesu, vai arī tas ir jādara Tiesai, lai nepieļautu atšķirīgu [interpretāciju] Savienības dalībvalstīs. Balstoties uz minēto, šī tiesa uzskata, ka nav acīmredzams, ka Tiesas izmantotais risinājums 2018. gada 25. jūlija spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) attiecībā uz Pamatlēmumu 2002/584 ir transponējams attiecībā uz Pamatlēmumu 2008/909, jo pēdējā

minētajā pamatlēmumā nav ekvivalenta Pamatlēmuma 2002/584 10. apsvērumam un jāņem vērā arī Tiesas izmantotais risinājums 2019. gada 27. maija spriedumā OG un PI (Lībekas un Čvikavas prokuratūras) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).

- 16 *Landgericht Aachen* (Āhenes apgabaltiesa) jautā arī, kas būtu darāms gadījumā, kad lēmuma vai lēmumu, kuru izpilde tiek lūgta, datumā tiesiskuma situācija sprieduma [pasludināšanas] dalībvalstī bijusi apmierinoša, bet vēlāk tā ir attīstījusies nelabvēlīgi tiktāl, ka tā vairs tāda nav brīdī, kad izpildes valsts tiesai ir jāpieņem lēmums par notiesājoša sprieduma atzīšanu un izpildi.
- 17 Šādos apstākļos *Landgericht Aachen* (Āhenes apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai izpildes dalībvalsts tiesa, kurai jāpieņem lēmums par [sprieduma] izpildāmības pasludināšanu, var, pamatojoties uz Pamatlēmuma 2008/909 [...] 3. panta 4. punktu, skatot to kopsakarā ar [Hartas] 47. panta otro daļu, atteikties atzīt citas dalībvalsts tiesas spriedumu un izpildīt ar šo spriedumu piespriesto sodu saskaņā ar šī pamatlēmuma 8. pantu, ja pastāv norādes uz to, ka apstākļi šajā dalībvalstī izpildāmā nolēmuma vai ar to saistīto turpmāko nolēmumu pieņemšanas brīdī nav bijuši saderīgi ar pamattiesībām uz taisnīgu tiesu, jo šajā dalībvalstī pati tiesu sistēma vairs neatbilst LES 2. pantā noteiktajam tiesiskuma principam?”

2) Vai izpildes dalībvalsts tiesa, kurai jāpieņem lēmums par [sprieduma] izpildāmības pasludināšanu, var, pamatojoties uz Pamatlēmuma 2008/909 3. panta 4. punktu, skatot to kopsakarā ar LES 2. pantā noteikto tiesiskuma principu, atteikties atzīt citas dalībvalsts tiesas spriedumu un izpildīt ar šo spriedumu piespriesto sodu saskaņā ar šī pamatlēmuma 8. pantu, ja pastāv norādes uz to, ka šīs dalībvalsts tiesu sistēma lēmuma par izpildāmības pasludināšanu pieņemšanas brīdī vairs neatbilst minētajam principam?”

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

vai pirms citas dalībvalsts tiesas sprieduma atzīšanas un ar šo spriedumu piespriestā soda izpildes, atsaucoties uz Pamatlēmuma 2008/909 3. panta 4. punktu, skatot to kopsakarā ar Hartas 47. panta otro daļu, jo pastāv norādes uz to, ka apstākļi šajā dalībvalstī nav saderīgi ar pamattiesībām uz taisnīgu tiesu, jo pati šīs dalībvalsts tiesu sistēma vairs neatbilst tiesiskuma principam, otrajā posmā ir nepieciešams pārbaudīt, vai apstākļi, kas nav saderīgi ar pamattiesībām uz taisnīgu tiesu, ir radījuši konkrētas nelabvēlīgas sekas notiesātajam/notiesātajiem attiecīgajā procesā?”

4) Ja atbilde uz pirmo un/vai otro jautājumu ir noliedzoša, nosakot, ka lēmums par to, ka apstākļi šajā dalībvalstī nav saderīgi ar pamattiesībām uz taisnīgu tiesu, jo pati šīs dalībvalsts tiesu sistēma vairs neatbilst tiesiskuma principam, ir jāveic nevis dalībvalstu tiesām, bet gan Tiesai:

vai Polijas Republikas tiesu sistēma 2018. gada 7. augustā un/vai 2019. gada 16. jūlijā atbilda vai šobrīd atbilst LES 2. pantā noteiktajam tiesiskuma principam?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo līdz trešo jautājumu

- 18 Ar pirmo līdz trešo jautājumu, kuri ir izvērtējami kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Pamatlēmuma 2008/909 3. panta 4. punkts un 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes dalībvalsts tiesa pati var atteikties atzīt un izpildīt citā dalībvalstī pasludinātu notiesājošu spriedumu situācijā, kad tās rīcībā ir elementi, kas norāda uz sistēmisku vai vispārīgu nepilnību esamību šajā dalībvalstī attiecībā uz tiesībām uz taisnīgu tiesu un plašāk – nepilnībām tiesu sistēmas funkcionēšanā un tiesiskuma ievērošanā. Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kāds brīdis tai ir jāņem vērā, lai vērtētu šādas sistēmiskas vai vispārīgas nepilnības un vai tai ir arī jāpārlicinās, ka tām ir bijusi konkrēta ietekme uz notiesātās personas situāciju.
- 19 Līdzīgi kā Pamatlēmums 2005/584, Pamatlēmums 2008/909 krimināltiesību jomā konkrētizē savstarpējas uzticēšanās un atzišanas principus, kuri prasa, tostarp attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, lai katra dalībvalsts, izņemot ārkārtas apstākļus, uzskatītu, ka pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības un, konkrēti, ar šīm tiesībām atzītās pamattiesības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 10. novembris, *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 26. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa), C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 40. punkts). Kā ir uzsvērts Pamatlēmuma 2008/909 5. apsvērumā, tas pastiprina tiesu iestāžu sadarbību spriedumu krimināllietās atzišanas un izpildes jomā, kad Savienības pilsoņiem citā dalībvalstī ir piespriests brīvības atņemšanas sods vai kāds ar brīvības atņemšanu saistīts pasākums, lai sekmētu viņu sociālo reintegrāciju.
- 20 Šā mērķa labad minētā pamatlēmuma 8. pants paredz, ka izpildes valsts kompetentajai iestādei principā ir jāapmierina pieteikums par citā dalībvalstī piespriesta brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma atzišanu un izpildi, kas tai ticis nosūtīts atbilstoši minētā pamatlēmuma 4. un 5. pantam. Principā tā var atteikties izpildīt šādu pieteikumu tikai šī paša pamatlēmuma 9. pantā izsmēloši uzskaitīto neatzišanas un izpildes atteikuma iemeslu dēļ.
- 21 Tomēr Tiesa ir atzinusi, ka ārkārtas apstākļos savstarpējas atzišanas un uzticēšanās principi var tikt papildus ierobežoti (spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 82. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 22 Tas pats noteiktos apstākļos attiecas uz jomu, ko regulē Pamatlēmums 2002/584, kad personai, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, tās nodošanas gadījumā uz sprieduma dalībvalsti pastāv reāls necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks Hartas 4. panta izpratnē. Lai nonāktu pie šāda risinājuma, Tiesa, pirmkārt, ir balstījusies uz Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 3. punktu, kas paredz, ka ar šo pamatlēmumu negroza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie nostiprināti LES 6. pantā, un, otrkārt, uz Hartas 4. pantā garantēto pamattiesību absolūto raksturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 83. un 84. punkts).
- 23 Pēc tam Tiesa ir nospriedusi, ka izpildes kompetentā iestāde izņēmuma gadījumā var arī atturēties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi situācijā, kad pieprasītās personas nodošana var pakļaut šo personu reālam tās Hartas 47. panta otrajā daļā nostiprināto pamattiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpuma riskam, ņemot vērā Hartas izšķirošo nozīmi visu tiesību, ko privātpersonām piešķir

- Savienības tiesības, aizsardzībā un dalībvalstīm kopīgo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma vērtības, saglabāšanā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48. un 59. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa), C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 45. un 46. punkts).
- 24 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šāds risinājums ir transponējams uz gadījumu, kad pieteikums ir nevis par personas, attiecībā uz kuru izdots Eiropas apcietināšanas orderis, nodošanu sprieduma dalībvalsts kompetentajām iestādēm, balstoties uz Pamatlēmumu 2002/584, bet par citā dalībvalstī pasludināta sprieduma atzīšanu un piespriesta kriminālsoda izpildi izpildes dalībvalstī, ja pastāv elementi, kuri norāda, ka sprieduma dalībvalstī izpildāmā nolēmuma vai turpmāku ar to saistītu lēmumu pieņemšanas brīdī apstākļi nav saderīgi ar Hartas 47. panta otrajā daļā nostiprinātajām pamattiesībām uz taisnīgu tiesu.
- 25 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Pamatlēmuma 2008/909 3. panta 4. punkts noteic, ka tas negroza pienākumu ievērot LES 6. pantā atzītās pamattiesības un tiesību pamatprincipus.
- 26 Turklāt šī pamatlēmuma 13. apsvērumā ir norādīts, ka pamatlēmumā “ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti [LES] 6. pantā un atspoguļoti [Hartā], jo īpaši tās VI nodaļā”, tostarp Hartas 47. panta otrajā daļā atzītās tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu neatkarīgā, objektīvā un tiesību aktos noteiktā tiesā. Šajā pašā apsvērumā ir precizēts, ka “nekas [Pamatlēmumā 2008/909] nebūtu jāinterpretē kā aizliegums atteikt lēmuma izpildi, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, ir iemesls domāt, ka sods ir piespriests, lai personu sodītu tās dzimuma, rases, reliģijas, etniskās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas, politisko uzskatu vai seksuālās orientācijas dēļ, vai ka šīs personas stāvokli varētu pasliktināt jebkura minētā iemesla dēļ”.
- 27 No tā izriet, ka, līdzīgi kā Pamatlēmums 2002/584, Pamatlēmums 2008/909 ir interpretējams tādējādi, ka izpildes dalībvalsts kompetentā iestāde ārkārtas apstākļos var atteikt atzīt un izpildīt sprieduma dalībvalstī pasludinātu notiesājošu spriedumu situācijā, kad tās rīcībā ir elementi, kas norāda uz sistēmiskām vai vispārīgām nepilnībām, kuras var ietekmēt tiesu varas neatkarību šajā dalībvalstī un tādējādi apdraudēt attiecīgās personas pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtisko saturu.
- 28 Konkrēti, atbildot uz iesniedzējtiesas jautājumiem par apstākļiem, kādos var atteikt tāda pieteikuma izpildi, kurš iesniegts atbilstoši Pamatlēmumam 2008/909, gadījumā, ja sprieduma dalībvalstī pastāv sistēmiski vai vispārīgi tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumi, ir jāprecizē, ka iespēja atteikties atzīt spriedumu un izpildīt kriminālsodu atbilstoši Pamatlēmuma 2008/909 3. panta 4. punktam tādēļ, ka pastāv pamattiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks, paredz, ka izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāveic pārbaude divos posmos.
- 29 Pirmajā posmā šai iestādei ir jānosaka, vai eksistē objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija, kas liecina, ka sprieduma dalībvalstī pastāv reāls risks, ka sistēmisku vai vispārīgu šīs dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ tiks pārkāptas Hartas 47. panta otrajā daļā garantētās pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa), C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 52. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 30 Ja tas tā ir, izpildes valsts kompetentajai iestādei otrajā posmā konkrēti un precīzi ir jāpārbauda, kādā mērā pirmajā posmā konstatētās nepilnības ir varējušas ietekmēt sprieduma dalībvalsts kompetento tiesu iestāžu darbību, lai izskatītu lietas attiecībā uz konkrēto personu, un vai – ņemot vērā šīs personas individuālo situāciju, tā noziedzīgā nodarījuma raksturu, par kuru šī persona tikusi notiesāta, un to faktisko apstākļu kontekstu, kādos iekļaujas notiesājošais spriedums, kura atzīšana un izpilde tiek lūgta, kā arī attiecīgā gadījumā papildu informāciju, ko sniegusi šī dalībvalsts, piemērojot šo pamatlēmumu, – pastāv nopietni un konstatēti iemesli uzskatīt, ka šajā gadījumā patiešām ir īstenojies šāds risks (pēc analogijas skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa), C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 31 Šajā ziņā tas, ka Pamatlēmumā 2008/909 nav ekvivalenta Pamatlēmuma 2002/584 preambulas 10. apsvērumam, saskaņā ar kuru Eiropas apcietināšanas ordera īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti LES 6. panta 1. punktā, un to konstatē Padome, ievērojot LES 7. panta 1. punktu, kas attiecas uz iespēju vispārīgi apturēt Eiropas apcietināšanas ordera mehānismu attiecībā uz kādu dalībvalsti, nevar likt apšaubīt izpildes dalībvalsts kompetentās iestādes pienākumu katrā atsevišķā gadījumā veikt iepriekšējā punktā aprakstītās pārbaudes.
- 32 Iesniedzējtiesas norādītais 2019. gada 27. maija spriedums OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) skar jautājumu par to, vai prokuratūras iestādes iekļaujas jēdzienā “sprieduma valsts tiesa” Pamatlēmuma 2002/584 izpratnē, kam nav tiešas saiknes ar šajā lietā uzdoto jautājumu. Katrā ziņā no šī sprieduma nevar secināt, ka sistēmiskas vai vispārīgas nepilnības saistībā ar tiesu varas neatkarību sprieduma dalībvalstī būtu pietiekamas, lai atbrīvotu izpildes dalībvalsti no pienākuma atzīt sprieduma dalībvalsts tiesu pasludinātos spriedumus un izpildīt to piesprieštos kriminālsodus, balstoties uz Pamatlēmumu 2008/909 (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība), C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 50. punkts).
- 33 Proti, ir jāatgādina, ka šādu sistēmisku vai vispārīgu nepilnību esamībai noteikti nav ietekmes uz visiem minētās dalībvalsts tiesu pieņemtajiem nolēmumiem katrā konkrētā lietā (šajā nozīmē pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība), C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 41. un 42. punkts).
- 34 Ja izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei tiktu atļauts pēc savas iniciatīvas apturēt Pamatlēmumā 2008/909 paredzēto mehānismu, principā atsakoties izpildīt visus pieteikumus par tādu spriedumu atzīšanu un kriminālsodu izpildi, kuru izcelsmes valsti skar šīs nepilnības, tiktu apdraudēti šī pamatlēmuma pamatā esošie savstarpējās uzticēšanās un atzīšanas principi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība), C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 43. punkts).
- 35 Turklāt pretēji tam, ko rosina domāt iesniedzējtiesa, tai pašai, nevis Tiesai ir jāvērtē, vai attiecīgās personas iesniegtie pierādījumu elementi norāda iemeslu, kas attaisno atteikumu atzīt un izpildīt kriminālsodu pamatlietā, tomēr paturot prātā, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai šāda atteikuma iespēja veido izņēmumu, kas ir interpretējams šauri (pēc analogijas skat. rīkojumu, 2022. gada 12. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa – II), C-480/21, EU:C:2022:592, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 36 Attiecībā uz to, kurš brīdis izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāņem vērā, lai veiktu šādu vērtējumu, ir arī jāprecizē, ka – saistībā ar pieteikumu, kas izriet no Pamatlēmuma 2008/909, par vienā dalībvalstī piespriesta kriminālsoda atzīšanu un izpildi citā dalībvalstī – izvērtējums par sistēmisku vai vispārīgu nepilnību esamību sprieduma dalībvalsts tiesu sistēmā, tostarp attiecībā uz tiesu neatkarību, noteikti ir veicams, ņemot vērā šajā dalībvalstī dominējošo situāciju notiesāšanas brīdī. Šī vērtējuma veikšanā var ņemt vērā situācijas attīstību līdz pat šim brīdim. Turpretim principā nav jāņem vērā situācijas attīstība pēc šī brīža.
- 37 Šī izvērtējuma mērķis faktiski ir atļaut izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei, balstoties uz attiecīgās personas iesniegtajiem pierādījumu elementiem, novērtēt, vai šādām sistēmiskām vai vispārīgām nepilnībām ir varējusi būt konkrēta ietekme uz kriminālprocesu, kurš veikts attiecībā uz šo personu un kura rezultātā tā ir notiesāta (pēc analogijas skat. rīkojumu, 2022. gada 12. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Izniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa – II), C-480/21, EU:C:2022:592, 41. punkts).
- 38 No tā izriet, ka dalībvalsts tiesai, lai izvērtētu gan sistēmisku vai vispārīgu nepilnību esamību sprieduma dalībvalstī, gan konkrētu ietekmi, kāda šīm nepilnībām ir varējusi būt attiecībā uz notiesātās personas situāciju, ir jāņem vērā notiesāšanas brīdis.
- 39 Turpretim jautājums par to, vai sprieduma dalībvalstī ir vai nav ievērots tiesiskums, nav jāuzdod brīdī, kad izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jālemj par pieteikumu atzīt sprieduma dalībvalstī pasludinātu spriedumu un izpildīt tajā piespriestu kriminālsodu, tādēļ ka paša šī procesa mērķis ir, lai attiecīgā persona, kas nebūt nav jānodod pēdējās minētās dalībvalsts iestādēm, soda izciešanai paliek izpildes dalībvalstī.
- 40 Tas pats attiecas uz situāciju sprieduma dalībvalstī brīdī, kad tiek atcelta nosacīta notiesāšana, ja lēmums par to ticis pieņemts tādēļ, ka ir pārkāpts objektīvs nosacījums, ar kuru attiecīgā gadījumā ir bijis saistīts sākotnējais sods, jo šāda atcelšana ir vienkāršs izpildes pasākums, kas negroza ne soda raksturu, ne apmēru (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 23. marts, *Minister for Justice and Equality* (Izpildes nosacītas atlikšanas atcelšana), C-514/21 un C-515/21, EU:C:2023:235, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 41 Tomēr gadījumā, kad nosacītas notiesāšanas atcelšana izriet no jaunas notiesāšanas, un tas iesniedzējtiesai ir jāpārbauda pamatlietā, izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei esošā situācija sprieduma dalībvalstī ir jāvērtē līdz jaunas notiesāšanas brīdim, uz kuru balstoties pieņemts lēmums par šo atcelšanu un kurš tāpat dara iespējamu ieteikumu par sākotnējā soda atzīšanu un izpildi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2023. gada 23. marts, *Minister for Justice and Equality* (Izpildes nosacītas atlikšanas atcelšana), C-514/21 un C-515/21, EU:C:2023:235, 67. un 68. punkts).
- 42 Ievērojot visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo līdz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2008/909 3. panta 4. punkts un 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes dalībvalsts kompetentā iestāde var atteikties atzīt un izpildīt citas dalībvalsts pasludinātu notiesājošu spriedumu gadījumā, kad tās rīcībā ir elementi, kuri norāda uz to, ka šajā dalībvalstī pastāv sistēmiskas vai vispārīgas nepilnības attiecībā uz tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tostarp attiecībā uz tiesu neatkarību, un ja pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka šīm nepilnībām ir varējusi būt konkrēta ietekme uz tiesvedību krimināllietā, kurā bijusi iesaistīta attiecīgā persona. Izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāvērtē situācija sprieduma dalībvalstī līdz

kriminālsoda, kura atzīšana un izpilde tiek lūgta, piespriešanas brīdim, kā arī attiecīgā gadījumā līdz jaunas notiesāšanas, uz kuras pamata atcelta nosacīta notiesāšana, kas bijusi saistīta ar sākotnējo sodu, kura izpilde tiek lūgta, brīdim.

Par ceturto jautājumu

- 43 Ņemot vērā atbildes uz pirmo līdz trešo jautājumu, uz ceturto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 44 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav pamatlietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

3. panta 4. punkts un 8. pants Padomes Pamatlēmumā 2008/909/TI (2008. gada 27. novembris) par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

izpildes dalībvalsts kompetentā iestāde var atteikties atzīt un izpildīt citas dalībvalsts pasludinātu notiesājošu spriedumu gadījumā, kad tās rīcībā ir elementi, kuri norāda uz to, ka šajā dalībvalstī pastāv sistēmiskas vai vispārīgas nepilnības attiecībā uz tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tostarp attiecībā uz tiesu neatkarību, un ja pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka šīm nepilnībām ir varējusi būt konkrēta ietekme uz tiesvedību krimināllietā, kurā bijusi iesaistīta attiecīgā persona. Izpildes dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāvērtē situācija sprieduma dalībvalstī līdz notiesājoša sprieduma, kura atzīšana un izpilde tiek lūgta, pasludināšanas brīdim, kā arī attiecīgā gadījumā līdz jaunas notiesāšanas, uz kuras pamata atcelta nosacīta notiesāšana, kas bijusi saistīta ar sākotnējo sodu, kura izpilde tiek lūgta, brīdim.

[Paraksti]